

memo | Η ΜΝΗΜΗ από εικαστική σκοπιά

Θεματική για τον Παγκύπριο Διαγωνισμό Εικαστικών Τεχνών του Υπουργείου Παιδείας και Πολιτισμού
«Αγαπώ τον τόπο μου» 2014-2015

Τμήμα Σχεδιασμού και Πολυμέσων του Πανεπιστημίου Λευκωσίας

Η λέξη memo προέρχεται από τη λέξη memorandum και το ρήμα memoro. Στα ελληνικά, memo σημαίνει σημείωμα, αναφορά ή υπενθύμιση ενός σημαντικού γεγονότος. Κατ' επέκταση είναι μια σημείωση, ένα αρχείο ή κάποια άλλη μορφή επικοινωνίας που βοηθάει τη μνήμη να καταγράψει γεγονότα ή παρατηρήσεις που αφορούν σε κάποιο θέμα. Στον άνθρωπο, ως μνήμη περιγράφεται ο χώρος όπου αποθηκεύονται, και από τον οποίο συνειδητά ανασύρονται, πληροφορίες. Ο χρόνος και η ανθρώπινη δράση διαμορφώνουν την πράξη της ανάμνησης. Κατά την επαναφορά μιας μνήμης από το παρελθόν (αλλά και το παρόν) η αλήθεια σχετικά με ένα γεγονός, αλλοιώνεται. Η διαδικασία της ανάμνησης προσθέτει ή αφαιρεί εικόνες και βιώματα από το γεγονός που έχουμε κατά νου και διαμορφώνεται μέσα από τα συναισθήματα που περιγράφουν την ενθύμηση αυτή.

«Σκέψου το χρόνο σαν να έχει σχήμα, κάτι που μπορείς να δεις, σαν μια σειρά υγρών διαφανειών που βρίσκονται η μία πάνω στην άλλη. Δεν κοιτάς πίσω κατά μήκος του χρόνου αλλά κάτω, διαμέσου του, όπως το νερό. Μερικές φορές έρχεται αυτό στην επιφάνεια, μερικές φορές κάτι άλλο, μερικές φορές τίποτα. Τίποτα δεν χάνεται».

Margaret Atwood, *Το μάτι της γάτας*, 1988.

Στεφανία Χαραλαμπίδου, Φοιτήτρια Καλών Τεχνών, 2013

Εικαστικό ζητούμενο για τους μαθητές

Καλείστε να δημιουργήσετε την εικαστική καταγραφή μιας ανάμνησης, η οποία μπορεί να αφορά σε μία περίοδο, μια χρονιά, μια μέρα ή και μία στιγμή. Η ανάμνηση αυτή θα αποτελέσει την αφετηρία μιας διαδικασίας εικαστικού πειραματισμού. Μπορεί να είναι μία προσωπική ιστορία (όχι κατ' ανάγκη δική σας), η ιστορία μιας κοινωνικής ομάδας (π.χ. μιας οικογένειας), μιας πόλης ή ενός χωριού. Η εικαστική καταγραφή δεν πρέπει να έχει ρεαλιστική μορφή, θα πρέπει όμως να βασίζεται σε μία ρεαλιστική αναφορά.

Οι θεματικές που μπορείτε να επιλέξετε είναι οι εξής:

1. Μπορείτε να ασχοληθείτε με παλιούς και σύγχρονους αστικούς και υπαίθριους μύθους ή πραγματικότητες (π.χ. καλικάντζαροι και νεράιδες, ιστορίες για στοιχειωμένους τόπους, παλιά επαγγέλματα, διαδόσεις κ.ά.), να ανακαλέσετε από το παρελθόν μορφές της αστικής ζωής που έχουν εκλείψει και σκηνές οι οποίες δεν πρόλαβαν να καταγραφούν ή απορρίφθηκαν από τις μεγάλες αφηγήσεις που βρίσκουμε στα βιβλία της ιστορίας.

2. Κάποια ιστορία που πιστεύετε ότι αξίζει να τη θυμόμαστε μετά από μερικά χρόνια.

Τι θα θέλατε να υπενθυμίσετε στον εαυτό σας σε 20 χρόνια από τώρα; Τι πιστεύετε ότι είναι σημαντικό να διασώσουμε από το σήμερα;

Εξέλιξη | Δημιουργική Πορεία για τους μαθητές

Α' Μέρος – Καταγραφή / Συλλογή Πληροφοριών

Στο σημείο αυτό μπορεί να σας βοηθήσει η καταγραφή μιας προφορικής ιστορίας. Η προφορική ιστορία* είναι η συλλογή και μελέτη ιστορικών πληροφοριών σχετικά με άτομα, οικογένειες, σημαντικά γεγονότα ή την καθημερινή ζωή. Μπορείτε ν' αρχίσετε την εργασία σας με γραπτές, ηχητικές ή οπτικοακουστικές συνεντεύξεις ατόμων που συμμετείχαν ή παρατήρησαν γεγονότα του παρόντος ή του παρελθόντος και των οποίων οι αναμνήσεις και οι αντιλήψεις βοηθούν στην εξέλιξη του project σας.

Εκτός από συνεντεύξεις θα ήταν καλό να ανατρέξετε σε αρχεία, παλιές διαφημίσεις, αφίσες, ταινίες, φωτογραφίες, κ.ο.κ. Το υλικό αυτό μπορεί να αποτελέσει μέρος της σύνθεσης που προτίθεστε να δημιουργήσετε. Θα σας συμβουλεύαμε να καταγράψετε σε ένα sketchbook οτιδήποτε ανακαλύψετε στο αρχικό στάδιο της έρευνάς σας. Σύντομα κείμενα, φωτογραφίες, χάρτες, πρόχειρα σκίτσα κ.λπ. μπορεί να αποτελέσουν σημαντικό μέρος της τελικής σας σύνθεσης.

Β' Μέρος – Εξέλιξη / Τελικό Έργο

Θα σας συμβουλεύαμε να καταγράφετε στο ίδιο sketchbook τη διαδικασία εξέλιξης του project σας. Το υλικό αυτό μπορεί να χρησιμοποιηθεί για να ενισχύσει την εργασία σας σε περίπτωση που το τελικό αποτέλεσμα είναι πολύ αφαιρετικό.

Το τελικό έργο μπορεί να έχει μία από τις παρακάτω μορφές:

1. Εικαστικό ημερολόγιο: το ίδιο σας το sketchbook, με την καθημερινή καταγραφή, μπορεί να αποτελέσει το τελικό σας έργο
2. Αφίσα
3. Κολάζ
4. Εγκατάσταση
5. Βίντεο
6. Φωτογραφία ή σειρά φωτογραφιών (τουλάχιστον 4)
7. Ζωγραφικός πίνακας

Η συμμετοχή σας μπορεί να είναι ατομική ή ομαδική.

Λέξεις/έννοιες κλειδιά που μπορούν να βοηθήσουν:

Πώς θυμόμαστε, τι θυμόμαστε;

Προφορική Ιστορία - Ανάμνηση

Επανερμηνεία μιας ανάμνησης

Μνήμη | πολλαπλά επίπεδα (επικάλυψη γεγονότων)

Προτεινόμενη δράσεις «memo | Η ΜΝΗΜΗ από εικαστική σκοπιά»

Προτεινόμενη δράση: Αφίσα

Μια αφίσα είναι ένα «δημόσιο έγγραφο», ένα κομμάτι εφήμερου χαρτιού το οποίο αποσκοπεί στην άμεση επικοινωνία μιας συγκεκριμένης πληροφορίας ή ιδέας.

Ιστορία της περιοχής μας | Εκτύπωση και έκθεση στον εξωτερικό χώρο του σχολείου

Προτεινόμενη δράση: Χρονοκάψουλα

Προτεινόμενη δράση για τους μαθητές όλων των σχολείων της Κύπρου με άξονα τη 2 προτεινόμενη δράση (τι θα ήθελες να υπενθυμίσεις στον εαυτό σου σε 20 χρόνια από τώρα).

Αν θέλαμε να δημιουργήσουμε μια χρονοκάψουλα που θα βάζαμε μέσα τι θα θέλαμε να θυμούνται για το σήμερα, τι θα βάζαμε; (Χαρτόκουτο, Κολάζ, έτοιμα αντικείμενα, ζωγραφική)

Προτεινόμενη δράση: Κολάζ

Διασύνδεση εποχών μέσα από φωτογραφίες | Προσωπική αφήγηση- Η χρήση της γραφής ως εικαστικό αντικείμενο.

Χρήση οικογενειακών φωτογραφικών άλμπουμ και επεξεργασία. Η ιδέα της ανάμνησης όπως αυτή διαμορφώνεται από την οικογένεια.

Προτεινόμενη δράση: Βίντεο (χρήση κινητού)

Προσωπικές αφηγήσεις ως ηχητικό αντικείμενο και διασύνδεση με ανεξάρτητες εικόνες.

Πληροφορίες |Memo Art Competition

<https://www.facebook.com/memoartcompetition>

<http://fineartuniccy.wordpress.com/competitions-for-young-people/>

Για περισσότερες πληροφορίες και για να διευθετήσετε ένα εργαστήριο για την τάξη σας που να βασίζεται στη θεματική 'memo' παρακαλούμε όπως επικοινωνήσετε με τον κ. Γιάννη Χατζηπαναγή, hadjipanayis.i@unic.ac.cy

* Η προφορική ιστορία ασχολείται με τη λήψη πληροφοριών από διαφορετικές οπτικές γωνίες και τα περισσότερα ντοκουμέντα που καταγράφονται δεν μπορούν να βρεθούν σε γραπτές πηγές. Πρωτόγονες κοινωνίες στηρίχθηκαν στην προφορική παράδοση για να διατηρήσουν μια καταγραφή του παρελθόντος, αφού υπήρχε έλλειψη γραπτών ιστορικών στοιχείων. Εκτεταμένη χρήση προφορικών μαρτυριών και αξιοποίηση προφορικού υλικού έγινε και από τους Έλληνες ιστορικούς Ηρόδοτο και Θουκυδίδη.